

# Србијански или српски



12234

26.09.2015. -

Колико је мени познато, спор око употребе придева „србијански“ или „српски“ потиче из 1882. године, када је Кнежевина Србија постала краљевина, а краљ Милан Обреновић крунисан за краља.

**Убрзо након крунисања, краљ је из Беча добио захтев у коме Аустроугарска истиче да краљ „не може бити српски, већ србијански“, односно да свој краљевски придев заснује на територијалној, а не етничкој одредници, будући да Краљевина Србија нема јурисдикцију над Србима ван Србије.**

Хабзбуршка монархија је себе сматрала домовином Срба пречана, па је израз „српски“ доживљавала као одраз претензија Србије на све Србе.

Не заборавимо да тада ни Војводина ни Косово и Метохија нису били Србија.

Отуда су вероватно пре свих Аустроугари увек инсистирали на придеву „србијански“ јер им је свака Србија била велика и идеја о уједињењу свих Срба у једну државу „великосрбијанска“, што је код Срба у Србији изазивало доживљај да смо „мала“ Србија.

**То је званична политика Аустроугарске – да се остали Срби, расути по другим државама, одвоје од Срба из Србије, да се, недајбоже, Србија не прошири територијално тамо где живе и остали Срби. У тој функцији је и наметање латинице као јединог писма за све Словене (да се покаже да се ти Срби разликују од браће у Србији) у Аустроугарској царевини.**



**Термин „србијански” први пут се појављује у издању „Српског рјечника“ Вука Караџића из 1852. у значењу нем. Einer von Serbien, односно „неко из Србије“ и са напоменом у војв., то јест у војводству.**

Србијанац може имати више значења. У Хрватској, Босни и Херцеговини и Црној Гори њиме се означавају људи који живе у Србији, без обзира на етничку и религијску припадност, док у Војводини означава житеље уже Србије.

Сетимо се дивних стихова Бранка Радичевића из песме Ђачки растанак:  
Србијанче огњу живи / ко се теби још не диви...

Овај израз је предмет многобројних полемика, како лингвистичких, тако и политичких. Често се оспорава као стран српском језику, а у централној Србији, на коју се најчешће односи, многи га сматрају увредљивим. Зашто је то тако, није једноставно одговорити. Социолингвистичка и психолингвистичка истраживања о томе никада нису рађена.

**На исти начин неки Албанци доживљавају словенизован израз Шиптар као увреду. Увођењем имена „Шиптари” хтело се истаћи јединство албанског народа Југославије и Албаније.** У пракси је супротно првобитним намерама израз послужио управо за разликовање припадника албанске народности у Југославији од Албанаца у Албанији и осталих по свету. С временом овај назив стиче негативну конотацију. Отуда од 1968. долази до престанка употребе назива Шиптари и увођења јединственог националног имена Албанци.

**Слично реагују и Немци када их називамо Швабама.**

У филологији нема забуне, ту је став према термину „србијански“ једногласан. О томе су за „Политику“ својевремено писали Иван Клајн и Егон Фекете. Сада смо замолили професора др Милорада Дешића да нам и он као правописац нешто каже о томе.

Градимиr Аничичић,  
**Политика**

Извор: Илустрација Новица Коцић